

at disse Gaarde er købt sammen. Det er store Gaarde, der har været saadan i en lang Aarrække, og som den tyske Stat har opkøbt, fortrinnsvis af tyske Ejere, for at de kunde blive paa tysk Haand. Naar jeg sagde, at der var for store Bygninger, til at man kunde nedbryde dem, mente jeg dermed, at disse Ejendomme muligvis kunde behandles efter saadanne Bestemmelser, som indeholdes i den Lov, vi vedtog for kort Tid siden, hvorved Landbrugsministeren fik Ret til at bortsælge Hovedbygningen og en Hovedparcel af de Ejendomme, Staten faar i Henhold til Loven om Len og Stamhuse. Det kan dog ikke være Meningen at nedbryde saadanne store, solide Bygninger som dem, der findes paa de store Domænegaarde.

Hermed sluttede Forhandlingen.

Lovforslagets Overgang til anden Behandling
vedtoges uden Afstemning.

Den næste Sag paa Dagsordenen var:

Første Behandling af Forslag til midlertidig Lov om Forbud mod Nedlægning af bestaaende Landbrug og om Indskrænkninger i Retten til Udstykning i de sønderjydske Landsdele.

(Lovforslaget findes i Tillæg A. Sp. 4857).

Lovforslaget sattes til Forhandling.

Christen Ernst Christensen: Et lignende Lovforslag som dette, gældende for det gamle Kongerige, ligger paa Tingets Bord og skal behandles i Dag. Det har ikke været muligt at faa de sønderjydske Landsdele bragt ind under dette Lovforslag endnu. Vi har dernede endnu ikke, hvad man kalder Hartkorn heroppe, og heller ikke den danske Bonitering af Jorden. Det er derfor nødvendigt at vedtage det her foreliggende særlige Lovforslag, og jeg skal paa mit Partis og egne Vegne anbefale det paa det bedste.

Det er nemlig paa høje Tid, at der bliver sat en Stopper for Nedlæggelsen af de smaa Landbrug i Sønderjylland, og det er paa høje Tid, at Grundprincipperne i den danske Landbolovgivning særlig Husmandslovgivningen faar Indpas dernede. Siden de store Landboreformers Tid er Jordbesiddelsesrammerne sprængte dernede; de Tusinder af Kaadnersteder og Inderststeder, som blev oprettet den Gang, er gaaet Kødets Gang

og er blevet nedlagt. Sammen med den Udvikling, der har fundet Sted i det gamle Kongerige, er de i Aarenes Løb forsvundet. De var for smaa, Folk havde for langt til deres Jord, og der kom en Tid, da Haandværket lokkede med store Lønninger, og da de store Byer drog de unge, der havde overtaget disse Landbrug; saa blev de solgt, i heldigste Tilfælde sammenlagt og gik i det hele taget op i de større Ejendomme. Til Trods for, at jeg er en Tilhænger af, at Landbrug skal være saa store, at de kan tage en Families hele Arbejde, er det dog med stor Beklagelse, jeg i de sidste 30 Aar har set disse Hundreder, ja, man kan sige Tusinder af Smaaejendomme forsvinde, for det var lykkelige og nøjsomme Hjem, ligesom der bestod et godt Tillidsforhold mellem dem, der boede dør, og de Bønder, som drev Jorden, et Tillidsforhold, der som oftest bestod gennem Slægtled. De, der saaledes solgte deres Ejendomme, har i Krigens Tid bittert angret det, thi til Trods for Tyskernes store Organisations-evne og skarpe Kontrol har det dog ikke været muligt at gennemføre Kontrollen saa effektivt, at man kunde sætte en Gendarm ved hver Malkepige eller ved hver Høne, som laa paa Reden. Selv de mindste Landbrug havde altid fati den rigtige Ende. Og den tyske Jordpolitik, som til Tider var meget hidsig, gav sig aldrig af med saadanne Smaatterier. Den oprettede de store Domænegaarde, der laa som en Vold langs med Grænsen, og ved Bindelove svinebandt den de før selvstændige Bønder til Specialkommissioner, Rentegaardskommissioner og det statsautoriserede tyske Sindelag. Derimod har der aldrig i den tyske Jordpolitik været Tale om Opretholdelsen af disse smaa Landbrug.

Vi er altsaa glade ved det foreliggende Lovforslag, thi vi har under Krigen faaet Øjnene op for Værdien af de smaa, ja selv de mindste Landbrug; og jeg haaber; at naar Sogneraadene dernede nu kommer til at arbejde med denne Lov, vil de være sig deres Ansvar bevidst. Vi er ikke tjente med, at Staten giver Millioner ud til at oprette Husmandsbrug, naar der jævnsides dermed foregaar en Udvikling, der gaar ud paa at nedlægge smaa Landbrug. Jeg kan altsaa paa det bedste anbefale Lovforslagets Vedtagelse i dette høje Ting.

Hermed sluttede Forhandlingen.

Lovforslagets Overgang til anden Behandling
vedtoges uden Afstemning.